

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 29.053.012
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 29.053.012 Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава), Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Морозовій Маргариті В'ячеславівні** з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка зі спеціальності 015 – професійна освіта (за спеціалізаціями) на підставі публічного захисту дисертації «Формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії»

Протокол №12
«30» вересня 2022 року

Морозова Маргарита В'ячеславівна. громадянка України, 1995 року народження.

Освіта вища – закінчила ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» у 2016 році та отримала диплом бакалавра з відзнакою за спеціальністю «Філологія» і здобула кваліфікацію «бакалавра з філології, вчителя англійської мови і зарубіжної літератури».

У 2018 році закінчила ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» й отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Філологія» та здобула кваліфікацію «магістр філології, філолог, викладач (англійська мова)».

У 2022 році закінчила ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» й отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Філологія» та здобула кваліфікацію «філолог, викладач німецької мови і літератури, перекладач».

З 01 жовтня 2019 року зарахована до аспірантури ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» на бюджетну форму навчання зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

З 2016 року і до сьогодні працює у ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Науковий керівник – **Шехавцова Світлана Олександрівна**, доктор педагогічних наук, професор ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Дисертацію виконано у Державному закладі «Луганський

національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава), Міністерства освіти і науки України.

Здобувачка має 17 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 6 – статті в наукових фахових виданнях України; 11 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, у тому числі:

1. **Морозова М.В.** Генезис понять «компетенція» та «компетентність» у вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних дослідженнях. Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2020. № 5 (336), листопад. С. 51–60.

2. **Морозова М.В.** Структурна характеристика інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземних мов. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Вип. 14–15 (170–171) / Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка ; голов. ред. М.О. Носко. Чернігів : НУЧК, 2021. С. 95–99.

3. **Морозова М.В.** Розробка критеріїв та рівнів сформованості інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2021. Вип. 56. С. 44 – 49.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці: **Матвієнко Олена Валеріївна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики початкового навчання педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, **зауваження**, висловлені у відгуку опонента:

1. Ми вважаємо, що зміст першого розділу дещо перевантажений аналізом сутності базових понять досліджень, а саме: «компетенція», «компетентність», «інтерактивна компетентність майбутніх учителів іноземної мови», «інтеракція», «суб'єкт-суб'єктна взаємодія», «професійна підготовка вчителя іноземної мови», як уніфікованих характеристик.

2. На наше переконання, теоретичні підрозділи дисертації за змістом і формою слід було викласти не в інформаційно-констатувальний спосіб, а шляхом аналізу змісту освітніх програм різних ЗВО України, методичного забезпечення освітніх компонентів циклу професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови в різних вітчизняних та зарубіжних ЗВО.

3. При обґрунтуванні процесу формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії, автору варто було б більш узагальнено показати форми та методи (можливо у формі таблиці), що впроваджені в практику закладів вищої освіти через освітні компоненти циклу професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови.

4. Потребує пояснення, чому в меті дослідження автор планував «теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови

формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії», але у науковій новизні зазначає «теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови в процесі професійної підготовки».

5. На нашу думку, доцільно було би представити діагностичний інструментарій констатувального та формувального етапів експерименту у вигляді таблиці, для більш чіткого висвітлення механізму отримання узагальнених результатів вимірювання за кожним критерієм.

6. У висновках недостатньо розкрито подальші перспективи дослідження.

Бескорса Олена Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. У підрозділі 1.1 під час проведення дефінітивного аналізу поняття «інтерактивна компетентність» значну увагу дисертантка приділила здійсненню порівняльного аналізу сутності понять «компетентність» та «компетенція». Однак, поняття компетентності є загальноживаним у сучасному педагогічному дискурсі, особливо коли мова йде про дослідження проблеми формування педагогічних феноменів особистісного рівня, а його зміст є закріпленим в національних законодавчих документах. На нашу думку, доцільно було б проаналізувати праці іноземних науковців щодо визначення сутності інтерактивної компетентності, що значно употужнило б теоретичний аспект дослідження.

2. Визнаючи логіку і глибину проведених теоретичних розвідок під час визначення структури інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови, що призвело до усвідомлення необхідності розглянути методологічні підходи до формування досліджуваного явища, раціонально було б серед підходів, що наводить дисертантка на с. 45–46, охарактеризувати також лінгвокраїнознавчий, який сприяє глибшому усвідомленню позицій різноманітності та своєрідності культур. Завдяки використанню цього підходу процес професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов будується за принципом діалогу культур, який впливає на визначення змісту навчання, особливостей іншомовної культури, а також методів та прийомів навчання задля глибшого усвідомлення взаємозв'язку мови та культури.

3. Зважаючи на процеси цифровізації освіти та запровадження дистанційної форми навчання, які значно інтенсифікувалися під час пандемії Covid-19, певних змін зазнали й процеси інтеракції. Тому, на наше переконання, варто було б у дисертаційній роботі висвітлити особливості іншомовної інтерактивної взаємодії в цифровому середовищі.

4. На нашу думку, для увиразнення цілісності реалізації педагогічних умов формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії дослідниці варто було б надати схематичне представлення цього процесу, що також полегшило б сприймання

наукового тексту.

5. Дисертанткою вдало сплановано педагогічний експеримент, який дозволив виявити рівні сформованості інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії за кожним із виділених критеріїв. Проте, у тексті дисертаційної роботи переважає кількісний аналіз отриманих даних, особливо на констатувальному етапі, і недостатньо уваги приділено їх якісному аналізу.

Кокнова Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», **зауваження**, висловлені у рецензії рецензента:

1. Уважаємо, що розкриваючи законодавчу базу компетентісно зорієнтованого навчання в процесі фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов, автору доцільно було б акцентувати увагу на національних стратегіях розвитку освіти після 2022 року, наприклад, додати стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки тощо. Окрім цього, на наш погляд, можна додати аналіз досліджень, що проводилися науковцями нашого ЗВО у контексті формування компетентностей у майбутніх педагогічних працівників взагалі та вчителів іноземних мов зокрема (С. Шехавцова „формування соціокультурної компетентності”, Т. Кокнова „лінгвометодична компетентність”, Л. Бондаренко „дослідницька компетентність”, М. Рудіна „професіоналізм молодого вчителя”, Л. Сімоненко „методична компетентність”, Л. Тишакова „технологічна компетентність” тощо).

2. На нашу думку, слід зробити акцент у головному терміні „інтерактивна компетентність” не тільки на готовність і здатність ефективно організовувати інтеракцію на основі отриманих знань, умінь і навичок з іноземної мови але також і методики викладання іноземних мов, що було логічно розкрито та підкреслено як необхідне у тексті дисертації в контексті роботи з майбутніми вчителями іноземних мов.

3. Відносимо до позитивної риси численність готових до використання в освітньому процесі змістовно-методичного забезпечення, але вважаємо, що робота значно б виграла, якщо частину цього матеріалу було б перенесено у додатки. Замість цього текст дисертації можна доповнити опису процесу, процедури та результату впровадження безперечно цінного практичного матеріалу.

4. На наш погляд, варто дещо переформулювати тематику спецкурсу з цілеспрямованим акцентом на формування інтерактивної компетентності в майбутніх викладачів іноземних мов у процесі їх фахової підготовки. Особливо дивлячись на факт того, що сам матеріал спецкурсу та методика його проведення саме на це і орієнтовані.

5. Робота значно виграла б, якщо у тексті дисертації було б представлено та описано практичне заняття під час якого було використано суб'єкт-суб'єктну взаємодію орієнтовану на формування інтерактивної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов. Таке заняття можна представити у додатку.

6. Зауважимо, що окремі позиції тексту потребують стилістичного доопрацювання; є зауваження до оформлення списку літератури.

Бутенко Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, доцент ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», зауваження, висловлені у рецензії рецензента:

1. Для підсилення ґрунтовності теоретичних засад дослідження доцільно розкрити різні аспекти поняття «інтеракція» (філософський, психологічний, власне педагогічний), показати моделі, стратегії інтеракції, зокрема в іншомовній освіті. Крім того, доцільно показати співвідношення понять «інтеракція» та «комунікація», «інтеракція» та «спілкування».

2. Важливим компонентом досліджуваної компетентності є процесуально-діяльнісний (стор. 66-67). Відповідно, у контексті саме діяльнісного аспекту суттєве значення мають інтерактивні уміння та навички. Однак, матеріал щодо третього компоненту інтерактивної компетентності дуже обмежено представляє позиції щодо інтерактивних умінь та навичок.

3. У підрозділі 2.1. представлено достатньо значний за обсягом матеріал щодо понять «інтерактивність», «інтерактивна освіта», який за логікою завдань дисертації краще було б подати у підрозділі 1.2 як теоретичне підґрунтя для визначення базового поняття дисертації «інтерактивна компетентність».

Починкова Марія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

"За" – 5 членів ради,
"Проти" – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Морозовій Маргариті Вячеславівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 – освіта/педагогіка за спеціальністю 015 – професійна освіта (за спеціалізаціями).

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Марія ПОЧИНКОВА

Починкова завідую

Олена Карачан